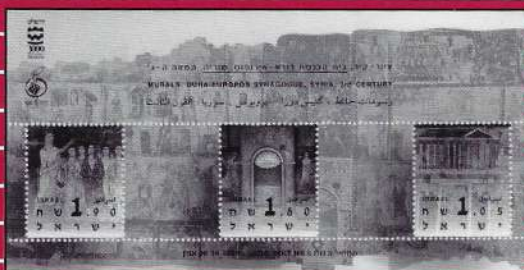

גליונית זיכרון
ציורי קיר,
בית הכנסת דורא-אירופוס
סוריה, המאה ה־ג'
Murals, Dura-Europos synagogue
Syria, 3rd Century

527 ■ 2/1996 ■ שבט התשנ"ו

רשות הדואר
Israel Postal Authority
PHILATELIC SERVICE השירות הבולאי

בית הכנסת דורא-אירופוס, סוריה

לאימפריה הפרסית, והיה מקום מפגש של התרבות ההלניסטית עם התרבות המזרחית. ההשפעות של האמנות ההלניסטית והפרתית ניכרות בציורים שכיסו את כל ארבעת הקירות של אולם התפילה. תיאור הדמויות, לבושן, ארגון החלל והפרופורציות, מצביעים על מיזוג תפיסות אמנותיות של רומי ושל המזרח, שהיווה נקודת זינוק להתפתחותה של אמנות ימי הביניים באירופה. הקירות כוללים תמונות על נושאים מהמקרא, ובאחדים גם תיאורים המושפעים מפירושים מדרשיים. הציורים סדורים ללא סדר כרונולוגי או סיפורי, ולכן זכו לפירושים שונים של היסטוריונים בתחומי האמנות היהודית והנוצרית. דמותו של משה חוזרת בתיאורים שונים על פני הקיר המרכזי (המערבי) הפונה לכיוון ירושלים. במרכז הקיר נמצאת גומחה ששימשה כנראה ארון קודש. מעל הגומחה נראים מבנה המסמל את בית המקדש, מנורת המקדש, וכן תיאור של עקידת יצחק.

באדיבות בית התפוצות

מתוך המוזיאונים "בתי כנסת אמנות ומורשת"

גליונית הזיכרון מונפקת לציון יובל 3000 שנה לירושלים עיר דוד. בבולים מובלטים ציורים מתוך הקיר המערבי הנראה ברקע הגליונית. בבול האמצעי - גומחת ארון הקודש. בבול הימני - בית המקדש וחומות ירושלים. בבול השמאלי - משיחתו של דוד למלך בידי שמואל.

תצלומים מתוך תצוגת הקבע, בית התפוצות
ע"ש נחום גולדמן, תל-אביב.

שרידים של בית כנסת עתיק מן המאה השלישית לספירה נתגלו בדורא-אירופוס על גדות נהר פרת בסוריה כאשר חיילים בריטים חפרו שם תעלות הגנה ב־1921. זהו מבנה רחב שקירותיו מעוטרים בציורים מעניינים המתארים סיפורים מן התנ"ך, והוא חלק מאתר ארכיאולוגי שנחשף בעקבות חפירות מקיפות שנערכו במקום. דורא-אירופוס (דורא - השם הסורי המקורי; אירופוס - תוספת סלווקית על שם עיר הולדתו המקדונית של ניקטור, נציבו של סלווקוס הראשון) הייתה עיר שידעה מלחמות ותהפוכות שלטון.

בשנת 256 לספירה התקיפו הפרסים את העיר, וכדי לקדם את פני המצור בנו שליטי המקום הרומאים סוללת מגן על הבניינים הסמוכים לחומה. בית הכנסת שהיה צמוד לחומה כוסה בעפר ובדרך זו ניצל מהרס גמור וציורי הקיר נשתמרו.

זה היה בית הכנסת השני שהוקם באותו מקום. מתחתיו נתגלו שרידיו של בית כנסת צנוע יותר שקדם לו (מסוף המאה השנייה לספירה), שקירותיו היו מעוטרים בדגמים גיאומטריים ובציורי פרחים ופירות. לפי כתובת בארמית שנתגלתה במקום הושלמה בנייתו של בית הכנסת ב־244/5 לספירה, ולפי כתובת ביוונית - בנה בית כנסת זה שמואל בן-אידי, "זקן היהודים". הקירות ועליהם ציורי הקיר פורקו והוקמו מחדש במוזיאון בדמשק.

ציורי הקיר בבית הכנסת של דורא-אירופוס נחשבים עד היום לממצא יוצא דופן ובעל חשיבות גדולה בתולדות האמנות. המבנה הוקם באזור גבול בין האימפריה הרומית

THE ANCIENT SYNAGOGUE AT DURA-EUROPOS, SYRIA

The remains of the ancient synagogue at Dura-Europos (from the third century C.E.) were unearthed during extensive excavations carried out near the Euphrates in Syria, from 1928 to 1932. The remains had been discovered by chance in 1921, when British soldiers were digging trenches in the area.

Dura-Europos (Dura, the original Syrian name; Europos, a Seleucid addition, honouring the birthplace of Nicanor, governor of Seleucis) was a city that had known the vicissitudes of war and the domination of many different powers. In 256 C.E., facing a Persian siege, the Romans, who were ruling the city at that time erected a defensive rampart over the buildings adjacent to the city wall. The synagogue, which was attached to the wall, was covered over by grit and debris, saving it from total destruction and preserving its fine murals.

This synagogue was the second to be built on this same site. Beneath it were discovered the remains of another, more modest one (dating from the end of the second century C.E.), whose walls were decorated with geometric patterns and drawings of flowers and fruit.

According to an Aramaic inscription discovered on the site, the construction of the upper synagogue was completed in 244-5 C.E. According to a Greek inscription, this synagogue was built by one Samuel ben Idi, the "Elder of the Jews". The walls of the wide synagogue structure are richly decorated with paintings on biblical themes, some of them clearly influenced by Midrashic interpretations of the Bible.

To this day, the Dura-Europos synagogue murals are considered an extraordinary and exceedingly important find in the history of art. The synagogue was located in an area on the border between the Roman and the Persian Empires - a meeting point for Hellenistic and Eastern cultures. The influence of Hellenistic and Parthian art is recognizable in the pictures covering all four walls of the prayer hall. The depiction of the figures and their dress, the organisation of the space and the proportions show an intermingling of Roman and Eastern approaches to art, a fusion which constituted a springboard for the development of medieval art in Europe.

Since the murals were not arranged in chronological or narrative order, the paintings

חותמת ארוע להופעת הבול
SPECIAL CANCELLATION

have been the subject of diverse interpretations by historians of Jewish and Christian art. Various portrayals of Moses are repeated on the main wall, facing west towards Jerusalem. In the centre of this wall there is a niche, probably used as a Torah Ark. Above the niche can be seen a building symbolising the Temple, the Temple Menorah (candelabra), as well as a depiction of the Binding of Isaac. The synagogue walls bearing the murals were dismantled and reconstructed in the Damascus Museum.

Courtesy of Beth Hatefutsoth, the Nahum Goldman Museum of the Jewish Diaspora - "Synagogues - Art and Heritage".

The souvenir sheet was issued to mark the 3000th anniversary of Jerusalem, the City of David. On the background of the sheet, paintings from the western wall of the synagogue can be seen. The middle stamp shows the Torah Ark niche in the wall; the stamp on the right shows the Temple and the Walls of Jerusalem; and the stamp on the left depicts the anointing of David as king by the Prophet Samuel.

Photos from Beth Hatefutsoth, Permanent Exhibit, the Nahum Goldman Museum of Jewish Diaspora, Tel Aviv.

MURALS DURA - EUROPOS SYNAGOGUE SYRIA 3RD CENTURY

ISSUE: February 1996
Designer: A. VANOOIJEN
Souvenir Sheet of 3 stamps
Stamp Size: 25.7 mm x 30.8 mm
Printers: E. Lewin - Epstein Ltd.
Method of printing: Offset

MURALS, SYNAGOGUE DURA-EUROPOS, SYRIE, 3ÈME SIECLE

Emission: Février 1996
Dessinateur: A. VANOOIJEN
Feuille Souvenir de 3 timbres
Format de timbres : 25.7 mm x 30.8 mm
Imprimerie: E. Lewin - Epstein Ltd.
Mode d'impression: Offset

MURALES, SINAGOGA DURA-EUROPOS, SYRIA, SIGLO 3º

Emission: Febrero de 1996
Dibujante: A. VANOOIJEN
Hoja-Bloque de 3 sellos
Tamaño de sellos: 25.7 mm x 30.8 mm
Imprenta: E. Lewin - Epstein Ltd.
Sistema de impresion: Offset

השירות הבולאי - טל. 03-5123933

שירות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 68021

The Philatelic Service - Tel. (972) 03-5123933

12 Sderot Yerushalayim, 68021, Tel-Aviv-Yafo